

Utredning – etablering av rådgivende enhet for russaker

Saksbehandler: Johanne Benitez Nilsen

Dato: 08.12.22

Bakgrunn

Regjeringens Solbergs forslag til rusreform

Juni 2021 behandlet Stortinget forslag til rusreform, avkriminalisering av besittelse, bruk og oppbevaring av mindre mengder narkotika (rusreform – opphevelse av straffeansvar m.m).

I Prop. 92 L foreslo Departementet en rekke lovendringer i blant annet helse- og omsorgstjenesteloven og straffeloven som innebar at reaksjoner mot personer som ble tatt for bruk og besittelse av narkotika, ikke skulle straffes men få hjelp av en kommunal rådgivende enhet for narkotikasaker.

I lovforslaget foreslo Departementet at politiet kunne pålegge personer møteplikt hos rådgivende enhet gjennom en ny sivilrettslig bestemmelse i politiloven (et forvaltningsvedtak) for personers befatning av mindre mengder narkotika.

Regjering Solbergs forslag til rusreform fikk ikke gjennomslag ved Stortingets behandling av saken i juni 2021. De foreslåtte endringene om straffefri for bruk av mindre mengde narkotika til eget bruk, fikk derfor ikke gjennomslag.

Etablering av enhet for russaker (helse- og omsorgsloven § 3-9 b)

Selv om Stortinget ikke vedtok regjeringens forslag til rusreform, ble det likevel vedtatt en lovendring i helse og omsorgsloven hvor kommunene pålegges å opprette en rådgivende enhet for russaker, for personer som ble ilagt møteplikt gjennom en påtaleunntatelse med vilkår eller ved fastsettelse av dom¹. Rådgivende enhet i kommunen skal også ha ansvar for å gjennomføre rusprøvetaking dersom dette er satt som vilkår i påtaleunntatelsen/dom.

Helse og omsorgsloven §3-9 b:

Kommunen skal ha en rådgivende enhet for russaker. Denne enheten skal ha ansvaret for å møte personer når oppmøte for enheten er satt som vilkår for en bestemt strafferettslig reaksjon, inkludert gjennomføre ruskontroll etter straffeloven § 37 første ledd bokstav d dersom det er satt som vilkår

---

¹ Påtaleunntatelse er en mildere strafferettslig reaksjon, der påtalemyndighetene lar være å ta ut tiltale. Påtalemyndighetene mener at det er bevist straffeskyld, men at en helhetsvurdering gjør at det ikke tas ut tiltale. En betinget påtaleunntatelse har som regelen en prøvetid på 2 år, der betingelsen er at personen ikke begår en ny straffbar handling.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om den rådgivende enheten, blant annet om organisering og tjenestens innhold, inkludert formidling til og samhandling med andre tjenester og om kommunens behandling av opplysninger i slike saker

Riksadvokatens retningslinjer

Parallelt med endring i helse og omsorgsloven, har Riksadvokaten som øverste ansvarlig for påtalemyndigheten, kommet med sentrale føringer til politiet som begrenser deres praksis i å avdekke av russaker (ransaking, urinprøvetaking, m.m). I tillegg er det flere høyesterettsdommer den siste tiden som stadfester at rusavhengige ikke skal straffes ved besittelse av mindre mengde narkotika til eget bruk (jmf. Riksadvokatens retningslinjer <https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2022/05/Riksadvokatens-brev-13-mai-2022.pdf>)

Den pågående rettsutvikling knyttet til straffereaksjoner for eget bruk og besittelse av narkotika vil påvirke fremtidig bruk av rådgivende enhet. Antallet personer som blir pålagt oppmøteplikt i rådgivende enhet for russaker, vil ifølge regjeringen trolig bli lavt (jmf. brev fra Helsedirektoratet oktober 2022 og regjeringen.no [Etablering av rådgivende enheter for russaker i alle kommuner - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no))

Innhold og oppgaver til rådgivende enhet

Helsedirektoratet har kommet med to brev/retningslinjer til kommunene om opprettelse og innhold av enheten for russaker. Ett brev i april 2022 [Etablering av rådgivende enheter for russaker i alle landets kommuner](https://www.helsedirektoratet.no) og ett i oktober 2022 [Vilkår og rutiner for oppmøte og ruskontroll hos rådgivende enhet for russaker](https://www.helsedirektoratet.no)).

Helsedirektoratet presiserer følgende om innhold i rådgivende enhet for russaker :

- Oppmøteplikt ved rådgivende enhet for russaker er ikke å anse som helsehjelp men en straffereaksjon.
- Oppmøtet skal ikke nedtegnes i pasientjournal, men registreres på annen måte i et administrativt system
- Vilkåret om møte hos rådgivende enhet er oppfylt når vedkommende har møtt opp til samtale én gang.
- Rådgivende enhet skal gi generell informasjon om risiko og helsefare ved rusmidler som er allment tilgjengelig samt gi informasjon om hjelpetilbudet som finnes
- Selv om oppmøte i rådgivende enhet er en strafferettslig reaksjon, bør møtet gjennomføres som en samtale med vekt på samarbeid og relasjonsbygging
- Rådgivende enhet har ansvar for å sørge for gjennomføring av ruskontrollen.
- Pålegg om ruskontroll hos rådgivende enhet er ikke basert på en helsefaglig vurdering, men ilagt som en strafferettslig reaksjon
- Påtalemyndigheten avgjør hvilke konsekvenser det får dersom personen ikke møter og/eller avgir positivt test

Helsedirektoratet har varslet at det på lengre sikt kan være aktuelt at rådgivende enhet for russaker får ytterligere oppgaver/funksjoner som understøtter helse- og omsorgstjenestelovens formål, og regjeringens kommende forebyggings og behandlingsreform (helsedirektoratet 22.04.22)

Brosjyre og veilednings materiell

Helsedirektoratet har i igangsatt et arbeid med å utvikle veiledende materiell til bruk i de nye enhetene i kommunene. En arbeidsgruppe bestående av representant(er) fra KS, brukerorganisasjoner, kompetansesentrene (KORUS), Statsforvalterne og kommune mv, er nedsatt til dette arbeidet. Det skal videre utarbeides rutiner og prosedyrer i samarbeid med Politidirektoratet (POD) for hvordan overføring av informasjon om ilagt oppmøteplikt og/eller rusmiddeltesting mv. skal finne sted i praksis.

Det er ventet nærmere rutiner om følgende:

- Rutiner og prosedyrer for hvordan vilkår om oppmøte mv. praktisk skal følges opp, dvs. hvordan kommunene informeres fra påtalemyndigheten om møteplikt mv, og hva som skal kommuniseres tilbake om oppfølging av vilkår til påtalemyndigheten.
- Rutiner for gjennomføring av nødvendige samtaler og undersøkelser for å sikre at behov og krav på helse- og øvrige velferdstjenester ivaretas.
- Rutiner for rusmiddeltesting dersom dette er satt som vilkår etter strl. § 37 første ledd bokstav d.

Kommunene kan selv velge hvordan enheten skal organiseres

Regjeringen har satt av 100 millioner til kommunene for opprettelsen av rådgivende enhet. I økonomiplanen for Kristiansand 2022-2025 er det satt av 2,3 millioner kroner årlig til dette arbeidet.

Selv om det er kommet detaljerte føringer på innhold og oppgaver er det opp til kommunene selv å finne hensiktsmessige løsninger om organisering av tjenesten (brev 22.04.22). Det er særlig følgende som kommunene må ta stilling til ved etablering av tjenesten:

- 1) Organisering av tjenesten (og beregning av ressurser)
- 2) Organisering av rusprøver når dette er satt som vilkår (over og under 18)
- 3) Avklare administrative systemer for journalføring og registrering

En arbeidsgruppe har siden sommer 2022 jobbet med å finne gode løsninger på hvordan kommunen skal organisere den nye lovpålagte oppgaven.

Arbeidsgruppe og prosess

Mandat

I kommunen er det direktør for helse og mestring som skal sørge for at den nye oppgaven blir etablert og organisert hensiktsmessig i Kristiansand (økonomiplan 2022-2025). Siden kommunen gjennom denne lovpålagte oppgaven får en ny rolle som ansvarlig for en strafferettslig reaksjon, har direktøren ønsket at det gjøres et grundig forarbeid til etableringen av enheten. Direktøren har bedt om at arbeidet blir delt opp i to faser, hvor en i første fase utreder og at en i andre fase etablerer enheten i henhold til anbefalinger fra fase 1.

Kriminalitetsforebyggende koordinator har fått ansvar for lede arbeidet med fase 1- som innebærer å *utrede* samt komme med en *anbefaling* på hvordan det nye lovkravet på rusfeltet i helse- og omsorgsloven skal organiseres i kommunen (se vedlagt mandat).

Det er (kun) en liten del av kommunens forpliktelse på rusfeltet som har vært utredet i denne prosessen. Kommunens øvrige forpliktelser innen rusfeltet vil bli gjennomgått i forbindelse med utarbeidelse av rusmiddelpolitiskhandlingsplan og er ikke gjenstand for vurdering i denne utredningen.

Arbeidsgruppe

Det er nedsatt en bred sammensatt arbeidsgruppe som i høst (2022) har jobbet grundig med oppdraget. Arbeidsgruppen har bestått av følgende; leder i rustjenesten (voksenfeltet), leder i forvaltning, leder i forebyggende avdeling, leder i barnevern, leder i ungdomstjenesten, leder i Nav, erfaringskonsulent, fagforeninger (FO, Sykepleierforbundet og fagforbundet), barnevernproffer og brukerorganisasjoner (se mer utfyllende om brukerorganisasjoner medvirkningen under).

Brukermedvirkning

Kommunen har hatt to faste deltakere i arbeidsgruppen med barnevernerfaring (barnevernproffer) i tillegg til en erfaringskonsulent som er ansatt i ungdomstjenesten. Kommunen har ikke lyktes i å få brukerorganisasjoner til å delta fast i arbeidsgruppemøtene før helt mot slutten av arbeidet (A-larm). Kommunen og organisasjonene ble imidlertid enige om å sørge for involvering av brukerorganisasjonene gjennom separate innspillmøter.

Det har vært innspillmøter med følgende organisasjoner: Rio, A-larm og pro-lar.net. I tillegg har arbeidsgruppen sørget for å oppdatere organisasjonene om utviklingen i arbeidet underveis.

Organisasjonene har kommet med flere innspill under prosessen. Generelt er organisasjonene kritiske til at kommunen har fått ansvar for en strafferettslig reaksjon og til at kommunen har fått ansvar for å gjennomføre rusprøvetaking som sanksjonære prøver (rustesting). Flere løfter frem viktigheten av å skille mellom kommunens ordinære helsetilbud og rollen som ansvarlig for en strafferettslig reaksjon. Et ytterligere innspill går på registrering og dokumentasjon. Flere frykter at en registrering/journalføring av personer som blir ilagt møteplikt til enhet for russaker er opplysninger som kan få negative konsekvenser for dem i etterkant og en ytterligere stigmatisering.

Arbeidsgruppa har forsøkt å legge vekt på disse innspillene i anbefalingene om hvordan rådgivende enhet for russaker skal organiseres.

Møter og innspill fra andre aktører:

- Politiet/påtalemyndigheten
- Statsforvalteren
- Korus-Sør
- Personvernombudet/Dokumentsenter
- Digitale møter med andre kommuner (Stavanger, Bergen, Trondheim, Bærum,)
- Sentrum legesenter vedrørende urinprøvetaking

Målgruppe og omfang

Den nye lovpålagte oppgaven som kommunen har fått ansvar for, gjelder kun i saker som kommer fra påtalemyndigheten hvor oppmøte i enhet for russaker er satt som vilkår i en påtaleunntatelse eller som vilkår i en dom.

Arbeidsgruppen har hatt møter med Kristiansand politistasjon og lokal påtalemyndighet og fått oppgitt at antall registrerte narkotikasaker i politiet har gått betydelig ned de siste årene og særlig etter riksadvokatens nye retningslinjer. Det er generelt færre personer som blir tatt for besittelse, bruk og oppbevaring av mindre mengder narkotika. I 2019 var det ifølge politiet registrert 1022 narkotikasaker i 2022 er dette gått ned til 468 registrerte narkotikasaker. Politiet oppgir at narkotikasaker som hovedregel blir avgjort med forelegg.

Påtalemyndigheten i Agder har ikke mottatt noen andre eller nye føringer for reaksjonsfastsettelse i narkotikasaker (til eget bruk) foruten saker som omhandler *rusavhengiges* bruk og besittelse av narkotika. For denne gruppen har det som kjent kommet nye retningslinjer fra Riksadvokaten som stadfester at det ikke skal gis straff for bruk og besittelse av mindre mengde narkotika. Det er imidlertid svært uklart for arbeidsgruppen hvordan politiet har tenkt at vurderingen og graderingen av en ruslidelse skal foregå i praksis - som grunnlag for å vurdere om vedkommende skal straffeforfølges eller ikke. Arbeidsgruppen forventer at det vil komme større klarhet fra påtalemyndigheten og Riksadvokaten på dette i nær fremtid.

Påtalemyndigheten i Agder ser for seg at hovedmålgruppen for en påtaleunntatelse med vilkår om oppmøte hos rådgivende enhet, primært vil være ungdommer mellom 15-18 år og ungdommer mellom 18-25 år. Antall saker vil imidlertid trolig bli lavt da politiet i mindre grad avdekker narkotikasaker.

Arbeidsgruppens anbefalinger

Generelle betraktninger fra arbeidsgruppa

Arbeidsgruppa oppfatter at det overordnede målet med etablering av rådgivende enhet for russaker i kommunene er at personer som er i befatning med mindre mengde narkotika skal bli møtt med hjelp og rådgivning istedenfor straff.

Enheden vil langt på vei ha samme oppgaver og innretning som den enheten regjeringen Solberg opprinnelig foreslo i rusreformen (rådgivende enheter for narkotikasaker). Likevel registrerer arbeidsgruppa at forutsetningen til rådgivende enhet for russaker er vesentlig endret fra det som opprinnelig var hensikten i forslaget til rusreformen, ettersom oppmøteplikten gis som en del av en strafferettslig reaksjon og dermed ikke skal være en del av ordinær helsehjelp. Dette er en ny rolle for kommunen som krever tydelige prosedyrer slik at man ivaretar brukerens rettigheter på best mulig måte.

Helsedirektoratet har utarbeidet detaljerte retningslinjer for oppgave og innhold til den nye lovpålagte tjenesten. Det er imidlertid lagt opp til at kommunene selv kan finne hensiktsmessig organisering av arbeidet.

Arbeidsgruppen har valgt å komme med anbefalinger på følgende tre områder:

- 1) Organisering av ny lovpålagt oppgave
- 2) Organisering av rusprøver når dette er satt som vilkår (over og under 18)
- 3) Avklare administrative systemer for journalføring og registrering

Anbefalingene fra arbeidsgruppen vil ikke fullt ut dekke alle spørsmål knyttet til den nye lovpålagte oppgaven. Det anbefales derfor at enheten utarbeider lokale rutiner og prosedyrer i henhold til retningslinjer og veiledningsmatriell etter at enheten er etablert (fase 2)

Organisering av tjenesten

Helsedirektoratets retningslinjer april 2022

Rådgivende enhet for russaker i kommunen kan organiseres slik kommunen selv finner det hensiktsmessig. Enheten/funksjonen kan plasseres ved tjenestesteder som allerede er opprettet for å ivareta oppgaver og formål som tilligger kommunen etter helse- og omsorgstjenesteloven. Enhetene må ikke være en «fysisk enhet» i form av en egen avdeling e.l. i kommunen, men kan være en funksjon der personell fra ulike deler av den kommunale helse- og omsorgstjenesten og andre sektorer (f.eks. sosialtjenesten, barnverntjenesten mv.) kan inngå.

I henhold til helsedirektoratets retningslinje er oppmøteplikten hos rådgivende enhet oppfylt etter ett fremmøte, og skal kun inneholde generell informasjon om risiko og farer ved rusmiddelbruk. Det skal også gis informasjon om mulige tilbud og tiltak i kommunen. Oppmøtet i enhet for russaker anses videre ikke som helsehjelp men som en strafferettslig reaksjon.

Arbeidsgruppen er likevel av den oppfattelsen at det kan være et viktig møte for å skape en tillitt og relasjon til den oppmøtte i en tidlig fase. Møtet kan også skape muligheter til å avdekke eventuelle udekkede behandlings eller tjenestebehov hos personer som ikke selv i utgangspunktet oppsøker hjelp på eget initiativ.

Dersom personen samtykker til det, kan rådgivende enhet tilby helsehjelp og individrettet oppfølging av personens rusmiddelbruk i etterkant av oppmøte i rådgivende enhet for russaker. Da følger vanlig saksgang og journalføring.

Den helsemessige oppfølgingen i etterkant kan gjennomføres av rådgivende enhet for russaker, men anbefales av helsedirektoratet at det gjennomføres av andre tjenestetilbud, eventuelt av brukerorganisasjoner eller andre i kommunen og/eller spesialisthelsetjenesten.

Selv om påtalemyndigheten i Kristiansand ser for seg at ungdom vil bli hovedmålgruppe for rådgivende enhet, har arbeidsgruppa foreslått en organisering som tar utgangspunkt i både ungdom og voksne.

Arbeidsgruppen foreslår at den nye lovpålagte oppgaven organiseres som funksjoner der personell fra både forebyggende avdeling (oppvekst), ungdomstjenesten (helse- og mestring), og dropp-in (lavterskel tiltak helse og mestring) utgjør den nye rådgivende enhet for russaker. Arbeidsgruppen ønsker seg ikke en egen fysisk enhet.

Det har vært viktig for arbeidsgruppen å legge oppgaven til eksisterende tjenester med høy kompetanse innen relasjons- og motivasjonsskapende arbeid og som allerede arbeider lavterskel med både ungdom og voksne med rusavhengighet. En slik organisering vil også være hensiktsmessig dersom enheten får tildelt nye oppgaver av regjeringen på rusfeltet.

En tredelt organisering vil sikre en større grad av tverrfaglig kompetanse da avdelingene innehar stor bredde i samarbeidspartnere, rolle og egne kvalifikasjoner.

Det bør avklares videre hvordan enheten kan inkludere brukererfaringer på en systematisk måte i arbeidet, eventuelt i samarbeid med kompetanse som allerede finnes på området som eksempelvis

mentorer på Jegersberg gård eller annen systematisk samarbeid med brukerorganisasjoner. Personer med erfaringskompetanse og representanter fra brukerorganisasjoner bør inngå i et tett samarbeidet med enhet for russaker, eventuelt at de inviteres til å delta i det første møtet med personen som er ilagt møteplikt.

Den tre-delte organisering i HM og Oppvekst vil være i tråd med vedtatte samspillsmodell for nye Kristiansand og kunne utgjøre en god modell for hvordan man jobber helhetlig med utsatt personer på tvers av tjenester. To avdelingene (ungdomstjenesten og forebyggende avdeling) samarbeider tett allerede i dag om en rekke ungdomsprosjekter som blant annet Feltteam og Gatepuls (utadrettet virksomhet) noe som er en styrke for det totale rusforebyggende arbeidet mot ungdommer i Kristiansand.

Ettersom antallet trolig vil bli lavt foreslår arbeidsgruppen at **funksjonene utgjør henholdsvis 20 % stilling i hver av tjenestene og legges til personer som allerede jobber utøvende med denne målgruppen (totalt 60%)**. Funksjonene vil fortrinnsvis utlyses internt ettersom det er vurdert at avdelingene har egnet kompetanse til å håndtere oppgaven. Ansatte vil få tilbudt et funksjonstillegg utover ordinær årslønn. Funksjonstillegget er midlertidig og gjelder frem til en planlagt evaluering etter ett års drift.

Det foreslås videre at en av stillingene innehar en **koordinator funksjon** som har ansvar for den daglige driften, mottak av meldinger fra politiet, innarbeide felles rutiner, veiledning av ansatte, arrangere nettverkssamlinger m.m.

Arbeidsgruppen er opptatte av at ansatte som skal ivareta disse funksjonene oppfyller anbefalt kompetansekriterier fra helsedirektoratet (brev oktober 2022). Arbeidsgruppen anbefaler at det **utarbeides rutiner som trygger ansatte i den nye rollen og som sikrer at brukers rettighet ivaretas. Det må klargjøres tydeligere hvordan oppmøteplikten skal ivaretas uten at det gis ordinær helsehjelp**. Veiledningsansvaret vil følge linjeansvaret i henholdsvis forebyggende avdeling, ungdomstjenesten og dropp-inn.

Det anbefales at **arbeidet med organiseringen starter opp januar 2023 og evalueres etter ett års drift**. Man vil da ved neste rullering av økonomiplan vurdere ressurser til enhet for russaker i sammenheng med tiltak som blir foreslått i den planlagte rusmiddelpolitiske handlingsplan.

Budsjett:

Kommunen har fått tildelt 2,3 millioner i rammetilskudd gjennom statsbudsjettet. Den foreslåtte modellen til arbeidsgruppen er beregnet til en **kostnad på omkring 800.000** (ca 600.000 – 700.000 i lønnstilskudd samt midler til opplæring/kursing).

Arbeidsgruppen foreslår at de **resterende midlene (1,5 millioner) går til å styrke det totale rusforebyggende arbeidet i kommunen og ses i sammenheng med utarbeidelsen av rusmiddel politisk handlingsplan**. Dette vil være i tråd med forventninger fra helse- og omsorgsministeren Kjerkol:

Selv om antall personer som ilegges møteplikt kan bli lav, er det likevel et poeng å styrke det kommunale rusarbeidet og sikre en kompetanse som også er viktig i møte med andre tjenester i kommunen som skolehelsetjenesten og det oppsøkende forebyggingsarbeidet.

(regjeringen.no)

Administrering av ruskontroll

Retningslinjer fra helsedirektoratet (oktober 2022)

Påtalemyndigheten og domstolen kan sette vilkår om henholdsvis oppmøte for rådgivende enhet for russaker, samt vilkår om **gjennomføring av ruskontroll**. Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-9b gir kommunen ansvar for både oppmøte til samtale ved rådgivende enhet for russaker og **rustesting ved samme enhet**.

Rådgivende enhet er pålagt et ansvar for gjennomføring av ruskontroll når det er satt som vilkår i en påtaleunntatelse eller ved fastsettelse av dom. Prøvetaking som følger av påtaleavgjørelse eller dom skal tas som sanksjonær prøve og er ikke en del av en helsefaglig vurdering understreker helsedirektoratet.

I retningslinjene fra helsedirektoratet er det tydeliggjort at det er påtalemyndigheten ved lokalt politi som er rekvirent av rusmiddelprøvene og prøvesvarene skal derfor gå direkte fra laboratoriet til rekvirent. Det skal ikke nedtegnes i pasientjournal at rusprøvene er tatt eller resultater fra disse.

Rådgivende enhet skal slik arbeidsgruppen oppfatter det kun ha ansvar for å sørge for at prøvetakingen kan gjennomføres dersom dette settes som vilkår, og at det skjer forsvarlig i henhold til prosedyre for rusmiddeltesting.

Arbeidsgruppen er opptatt av at en organisering av rusmiddeltesting må gjøres på en slik måte at rådgivende enhet i minst mulig grad blir involvert i prøvetakingen for å best skille mellom hjelp og straff. Det kan være aktuelt å se nærmere på en løsning der kommunen legger til rette for at politiet selv henviser til prøvetaking hos en definert prøvemottaker – uten at det går via rådgivende enhet for russaker.

Arbeidsgruppen har vært i dialog med Sentrum legesenter om et mulig samarbeid når rusmiddeltesting er satt som vilkår i en påtaleunntatelse. Kommunen har over flere år hatt et samarbeidsprosjekt med Sentrum legesenter om forsvarlig og etisk rusmiddeltesting av personer som selv har ønsket å avgi rusprøver. Sentrum legesenter oppgir at det vil være utfordrende å gjennomføre rustesting samt videresende til laboratorium for analyse, uten mulighet for å registrere i vedkommendes pasientjournal.

Arbeidsgruppen oppfatter brevene fra helsedirektoratet som svært uklare på hvilken rolle kommunen skal ha i gjennomføring av rusmiddeltesting. Ifølge Helsedirektoratet er det også uavklart hvem som skal finansiere disse prøvene. I Helsedirektoratets brev oktober 2022 vises det til at *Finansiering av rusmiddeltesting hos rådgivende enhet er sendt politisk ledelse for avklaring. (regjeringen)*

Arbeidsgruppen anbefaler at det tas stilling til hvordan rådgivende enhet for russaker skal gjennomføre ansvaret for rusmiddeltesting når det er kommet ytterligere avklaringer fra helsedirektoratet. Påtalemyndigheten i Agder opplyser at det uansett vil være lite sannsynlig at det vil settes vilkår om rusprøver i slike saker og at de forventer videre føringer fra Riksadvokaten på området.

Journalføring og registrering

Helsedirektoratets retningslinjer oktober 2022

Kommunen beslutter selv hvilket administrativt system oppmøte skal lagres i. Det er tilstrekkelig å notere om vilkåret om oppmøte er oppfylt eller ikke i det administrative systemet. Eksempel på slikt administrativt system kan være kommunens postjournalssystem eller saksbehandlingssystem. Informasjonen skal lagres i henhold til de krav som gjelder for personsensitive opplysninger

Retningslinjene fra helsedirektoratet er klare på at det ikke skal dokumenteres i personers pasient- eller helsejournal at de har fått en påtaleunntatelse med vilkår om oppmøte i rådgivende enhet for russaker eller annen informasjon om straffereaksjonen.

Enhetens rolle er å gi generell informasjon, råd og veiledning om risiko og helsefare ved bruk av rusmidler. Helsedirektoratet understreker at slik informasjon ikke regnes som helsehjelp og at det derfor ikke skal nedtegnes i journal.

Det skal likevel registreres i et administrativt system og sikres som personsensitive opplysninger. Arbeidsgruppen har vært i dialog med dokumententeret i kommunen som oppgir at postjournalssystemet (p360) kan være egnet plattform for registrering i disse sakene. Journalsystemet brukes allerede i dag som en sikker registreringsplattform i annet klientrettede arbeid. Det er selvsagt viktig å sikre at navn skjermes og unntas offentligheten.

Arbeidsgruppen har fått innspill fra personvernombudet om at det må sikres et godt system for sikker sending mellom politi og kommune for å ivareta brukerens personvern. Personer som blir henvist til rådgivende enhet skal være trygge på at opplysningene om dem ikke kan spores opp av andre enn den lovpålagte tjenesten. Personvernombudet oppfordrer enheten til å foreta en risikovurdering med tanke på personvern, ved etablering av tjenesten for god ivaretagelse av personvern hensyn. Dette kan foretas av enheten ved oppstart.

Arbeidsgruppen foreslår at rådgivende enhet for russaker benytter postjournal system p360 ved registrering og dokumentasjon i enhet for russaker. Det oppfordrer videre at enheten foretar en risikovurdering av ivaretagelsen av personvern hensyn i tråd med anbefalinger fra personvernombudet.